

ZAČLENĚNÍ SEŘEZÁVÁNÍ KORUN DO ZEMĚDĚLSKÉHO SYSTÉMU PRODUKČNÍ STROMY S MNOHA PŘÍNOSY PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

CÍL OPATŘENÍ

Seřezávané stromy optimalizují produkci obnovitelné biomasy a zprostředkovávají místní produkci palivového dříví, štěpky, dřeva a píce. Takto ošetřené stromy mají zvýšenou životnost a lépe odolávají větru a suchu. Jejich často duté kmeny a dokonce i větve a kořeny jsou také vhodnými stanovišti pro mnoho živočišných druhů, čímž zvyšují biodiverzitu území. Tento systém je přizpůsobitelný pro širokou škálu použití!

PODSTATA OPATŘENÍ

Seřezávání korun stromů je tradiční a rozšířenou praxí po celém světě. Tato technika spočívá ve snížení výšky stromu (obvykle listnáčů), bez zmenšení kmene, odstraněním jeho horních větví. Pokud je o mladý strom se seřezávanou korunou správně pečováno, tak bude vitální po celá staletí.

Seříznutí koruny se může provést na již vzrostlém stromu, sazenici nebo na i na řízkovanci (zejména u vrb a topolů). Většinou je průměr kmene při prvním seříznutí koruny 5 až 10 cm, protože spící pupeny stromu s větším průměrem budou méně aktivní a strom bude citlivější na vysychání a spálení sluncem.

Pro posílení kmene se doporučuje provádět častější seřezávací cykly na mladém stromu. Reakce stromu na seříznutí koruny závisí především na druhu. Nejvhodnější druhy pro toto opatření jsou platan, jasan a javor. První rok se spící pupeny často aktivují na celém kmeni. Po jarním vyrašení mohou být na nevhodných místech snadno odstraněny ručně, dříve než zdřevnatí.

Seřezání musí provádět někdo se zkušenostmi a s profesionálními nástroji. Způsob, jakým je prováděno, závisí na požadovaném tvaru a účelu seřezávaného stromu. Jedním z nejdůležitějších principů je však řezání nad místem větvení, aby nedošlo k poškození „hlavy“ mladého stromu.

Vývoj seřezávaného dubu v čase - zleva doprava: leden 2012, květen 2012, listopad 2012 a prosinec 2013. Zdroj: D. Mansion

NÁŘADÍ A STROJE

Potřebné vybavení je jednoduché a levné: prořezávací pila nebo japonská ruční pila, kosíř (zahnutý zahradnický nůž), nůžky na větve. Teleskopické nářadí je užitečné pro práci ve výškách bez použití žebříku.

S přijatými preventivními opatřeními a náležitou ochranou je možné použít motorizovaná zařízení (prořezávač stromů, řetězová pila). Do ran se neaplikují žádné tmely ani jiné ochranné materiály.

Mechanizace se stále vyvíjí, například lze použít řezací nůžky namontované na kloubových ramenech. Pro lesní práce je na trhu mnoho typů nástrojů, avšak ne všechny jsou přizpůsobeny husté koruně „hlavatých“ stromů.

Různé nástroje a stroje pro seřezávání - zleva doprava: ruční prořezávání ze země s motorovou pilou, zvýšené prořezávání z plošiny, mechanické nůžky. Zdroj: D. Mansion.

OBDOBÍ A PERIODICITA

Seřezávané stromy, tradičně řezané kosířem nebo sekerou, byly sklizeny každých 7 až 9 let na polena, palivové dříví či dřevěné uhlí. Krmné stromy jsou seřezávány každých 3-5 let, aby se maximalizovala produkce olistěných mladých větví. Odhaduje se, že v závislosti na druhu a použití se cykly seřezávání mohou pohybovat od 1 do 15 let.

Stromy jsou obvykle seřezávány během zimy (období vegetačního klidu). Některé z nich se však sklízí i během léta – například po sklizeň píce. V minulosti bylo seřezávání u většiny druhů prováděno během ubývání měsíce.

EKONOMICKÁ DATA

Finanční a časová bude záviset na zvoleném typu péče: manuální nebo mechanizovaný.

Manuální seřezávání vyžaduje nízké investice, protože nástroje jsou poměrně levné: 100 EUR profesionální ruční pily nebo prořezávací nůžky a kolem 700 EUR řetězové pily. Celková investice se obvykle pohybuje kolem 1 500 EUR. Čas potřebný k seřezávání však bude vysoký, nejméně 2 hodiny na mohutný dospělý strom.

Pokud jsou operace mechanizovány, je to naopak: náklady na stroje se mohou pohybovat od 20 000 do 50 000 EUR, ale práce se provádí mnohem rychleji. Na některých místech existují společnosti, které mohou tuto operaci provádět jako službu.

Studie ukázala, že při cyklu 9 let může 100-letý strom seřezávaného jasanu produkovat mezi 1 300 až 1 700 kg suché biomasy (tj. kmen a větve). Vzhledem k poptávce po dřevní biomase (přibližně 50 EUR za metr krychlový štípaného dříví v roce 2017 ve Francii) může být seřezávání korun výnosným postupem.

PRAKTICKÝ PŘÍKLAD

V současnosti je na mnoha místech problém s dostupností krmiv, zejména během velmi suchých letních období. Jednou z možností jak zmírnit tento problém je použití krmených stromů, jako je například morušovník bílý, ke sklizni listů v suchém létě, kdy neroste dostatečné množství píce na loukách a pastvinách. Tyto stromy lze pěstovat různými způsoby; někteří farmáři se rozhodli zasadit je přímo na svých polích a seřezávat jim koruny. Toto je případ i Christiana Plagnes, chovatele ovcí a skotu s 94 hektary v hornaté oblasti Lozère ve Francii: “Na mojí farmě jsem pokračoval v seřezávání korun stromů morušovníku bílého, které byly vysazeny před sto lety v době chovu bource morušového a také vysazují stromy nové, abych kompenzoval nedostatek krmiv, který se kterým se potýkáme každé léto od roku 2003. Větve sklízím každé 2 roky, abych vyrovnal krmené dávky přes léto. Tato praxe by mohla být alternativou k dosažení větší odolnosti pastevních systémů, které čelí problémům způsobeným změnou klimatu.”

Ilustrační foto, PxHere

Pro 2. sympozium o osečném hospodářství (pollarding), které se konalo ve Francii v březnu 2018, byla vydána příručka ve francouzštině a angličtině:

<http://www.agroforesterie.fr/pollard-practitioners-small-guidebook.php>

Agforward inovační list o pollardingu:

https://www.agforward.eu/index.php/fr/1910.html?file=files/agforward/documents/leaflets/26_farming_with_pollards.pdf

Kniha o seřezávání korun Dominiqua Mansiona ve francouzštině: <https://editions.ouest-france.fr/les-trognes-arbre-paysan-broch-eacute-9782737365652.html>

Seřezávaná vrba před a po: <https://youtu.be/AzrWVOPrhe8>

Mr Léo Godard, Mr Fabien Balaguer
Association Française d'Agroforesterie
 44 Avenue Victor Hugo, 32000 Auch,
 France
leo.godard@agroforesterie.fr

agroforestrysystems.eu

Spolufinancováno
 z programu Evropské unie
 Erasmus+

